

14/05/2009

Quan hệ giữa Khối quân sự Bắc Đại Tây Dương (NATO) và Moskva đang căng thẳng trở lại. Ngày 1/5 vừa qua, NATO tố cáo Nga vi phạm lệnh ngừng bắn Nga-

Binh lính Nga gìn giữ hòa bình dọc biên giới Abkhazia với Gruzia ngày 2/5/2009.

Gruzia vì đã ký với hai vùng tự trị Abkhazia và Nam Ossetia các hiệp ước bảo vệ đường biên giới.

Trước đó ngày 30/4, Moskva coi việc trục xuất 2 nhà ngoại giao trong phái đoàn Nga tại trụ sở NATO ở Bruxelles là sự vu khống và cuộc tập trận quân sự của NATO tại Gruzia là sự khiêu khích quá đáng.

Tờ Financial Times (1/5/2009), tiết lộ NATO đã bí mật trục xuất 2 nhà ngoại giao của Nga, mà một trong số đó là con trai của Đại sứ Nga tại Liên minh châu Âu, Vladimir Chizhov. Cả hai nhân vật bị trục xuất trên làm việc trong một chương trình của Nga với NATO. Theo tờ báo này, 2 nhân vật trên đã làm việc như những chuyên viên tình báo. Tuy nhiên, việc họ bị trục xuất lại bắt nguồn từ một nguyên nhân khác, lần này liên quan tới Estonia.

Henri Simm, từng làm việc với tư cách là một chuyên viên cao cấp tại Bộ Quốc phòng Estonia, đã bị kết án 12 năm tù hồi tháng 2 vừa qua vì tội hoạt động tình báo cho Moskva. Từ năm 1995 đến 2008, Henri Simm chuyển cho phía Nga hàng nghìn tài liệu mật về chính sách quốc phòng, quan hệ quân sự ngoại giao và hệ thống thông tin không những của Estonia mà còn của cả NATO.

Financial Times cho rằng, chính vụ việc này khiến hai nhà ngoại giao của Nga bị NATO trục xuất, mặc dù khối quân sự này không khẳng định cũng chẳng phủ định thông tin trên mà chỉ thông báo rằng họ không có bình luận gì về những vấn đề tình báo. Tuy nhiên, Financial Times dẫn lời của các chuyên gia tình báo cho rằng đây có thể là vụ tình báo lớn nhất trong lịch sử của NATO.

Việc trục xuất trên của NATO đã bị Moskva phản đối mạnh mẽ và tố cáo đây là sự vu khống trơ trẽn. Dimitri Rogozine, Đại sứ Nga tại NATO, hứa rằng trong thời gian tới Nga sẽ có hành động đáp trả thích đáng. Theo ông Rogozine, hành động trên của NATO đã phá hoại mong muốn tái khởi động lại quan hệ Nga - Mỹ và cản trở việc Ngoại trưởng Nga Sergei Lavrov tham gia Hội nghị NATO-Nga trước cuối tháng 5 này tại Bruxelles, cũng như việc Tổng thống Mỹ Barack Obama sẽ thăm Nga vào tháng 7 tới.

Có thể nói những cuộc đấu trí gần đây giữa NATO và Nga diễn ra hết sức căng thẳng. Đầu tháng 3 vừa qua, Ngoại trưởng Mỹ Clinton trong buổi làm việc tại Bruxelles tuyên bố NATO đã đồng ý bình thường hóa liên hệ ngoại giao với Nga. Cơ chế mang tên Hội đồng NATO - Nga là một diễn đàn trao đổi giữa hai bên về nhiều vấn đề, đã bị gián

đoạn từ mùa hè năm 2008 sau khi Nga đưa quân đánh Gruzia. Nga đã hoan nghênh quyết định của NATO và đồng ý gặp ngoại trưởng các nước NATO ở Bruxelles.

Trước đó, Nga tuyên bố đồng ý cho Mỹ dùng lãnh thổ để chuyển vận tiếp liệu phi quân sự tới Afghanistan. NATO hy vọng trong tương lai có thể chuyển chở tiếp liệu bằng đường hàng không tới Afghanistan. NATO cũng hy vọng với sự cộng tác của Nga sẽ làm cho các quốc gia Trung Á có thể mở cửa các căn cứ cho lực lượng NATO sử dụng, trong lúc một căn cứ không quân của Mỹ ở Kyrgyzstan bị đóng cửa.

Tuy nhiên, ngày 17/3 vừa qua, hai tuần trước cuộc gặp gỡ đầu tiên giữa ông với Tổng thống Mỹ Obama tại London, Anh, Tổng thống Medvedev đã lên án thẳng thừng “những mưu toan không ngừng nghỉ của NATO nhằm phát triển các cơ sở quân sự sát cạnh nước Nga”.

Tình hình thực tế cho thấy, mối lo trên của nước Nga hoàn toàn có căn cứ. Ngoài việc một số quốc gia láng giềng của Nga lần lượt xin gia nhập khối NATO, sự kiện Pháp trở lại khối quân sự này càng khiến Moskva lo ngại. Chưa hết, trước đó một tuần, ông Dmitri Rogozine cho rằng khối quân sự này đang tìm cách “toàn cầu hóa” để cạnh tranh với Tổ chức Liên Hiệp Quốc.

Phát biểu trước báo giới, ông Dmitri Rogozine khẳng định: “Tham vọng này của NATO đã có từ lâu nhưng cho tới nay vẫn chưa có gì rõ ràng. Theo những tin tức tình báo mà chúng tôi có được và một số tài liệu cũng như sự kiện diễn ra gần đây, chúng tôi cho rằng NATO đang chủ yếu tham vọng mở rộng tổ chức này để cạnh tranh với tổ chức Liên Hiệp Quốc”.

Ông Rogozine cũng nhắc lại rằng các ủy ban của NATO và Liên Hiệp Quốc đã ký một thỏa thuận hợp tác năm 2008. NATO đang cố thu nạp thêm càng nhiều thành viên càng tốt, ngay cả những quốc gia chẳng liên quan gì tới khu vực châu Âu - Đại Tây Dương như Australia, Nhật Bản, New Zealand và Ấn Độ cũng đều được “gạ” gia nhập tổ chức này. “Nước Nga sẽ không muốn có một chỗ đứng trong tổ chức này” - ông Rogozine giải thích. Mọi chuyện tưởng đã êm xuôi khi đối thoại giữa NATO và Moskva đã được nối lại ngày 29/4 vừa qua với một cuộc họp chung đầu tiên. Tại đây, hai bên đã nêu ra những mâu thuẫn về vấn đề cắt giảm vũ khí chiến lược. Cuộc gặp này diễn ra trước khi 2 nhà ngoại giao của Nga bị trục xuất.

Một tín hiệu khác cho thấy mối quan hệ này không những không được cải thiện mà còn có chiều hướng gia tăng căng thẳng, đó là việc Moskva cực lực phản đối việc tập trận quân sự của NATO tại Gruzia, một hành động mà theo Tổng thống Nga Medvedev là sự khiêu khích quá đáng.

“Việc duy trì những hành động như vậy cho thấy tinh thần chiến tranh lạnh và luôn tồn tại” - ông Dimitri Rogozine, cho biết khi tố cáo phương Tây đang muốn động viên Gruzia tái chạy đua vũ trang.

Trước phản ứng này của Nga, phát ngôn viên của Tổng thư ký NATO cho rằng Moskva đã xâm phạm những quy định trong hiệp ước ngừng bắn giữa Nga và Gruzia ký kết thông qua trung gian của Liên minh châu Âu bằng cách cử quân tới biên giới của Abkhazia và Nam Ossetia.

Theo những bản thỏa ước vừa được ký giữa Nga và hai vùng tự trị của Gruzia được Moskva công nhận độc lập tháng 8/2008 thì quân đội Nga sẽ phụ trách việc tuần tra các khu vực biên giới của 2 vùng đất tự trị này trong vòng 5 năm tới. Bắt đầu từ ngày 2/5 vừa qua, lính biên phòng của Nga đã trực tiếp đi tuần tra và kiểm soát đường phân chia lãnh thổ giữa Gruzia và vùng ly khai Nam Ossetia và Abkhazia.

Tất cả những sự kiện gần đây cho thấy quan hệ thực chất giữa Nga và NATO chẳng hề được cải thiện gì ngoài những tuyên bố ngoại giao. Giới phân tích cho rằng trong thời gian tới các cuộc nấn gân của cả hai bên sẽ diễn ra

Nguyễn Bảo (tổng hợp) <http://antg.cand.com.vn/vi-VN/sukien/2009/5/69292.cand>